

Duivesteijn, woekeren met woningen

Het was op zijn minst een royale geste van Natuurmonumenten om Adri Duivesteijn, uitspraken te laten doen over de noodzakelijke investeringen in de natuur van het IJmeer en Markermeer (Van Nature, december 2010). Je zou het interview kunnen opvatten als een poging om Duivesteijn, de gedreven stenenstapelaar uit Den Haag en altijd te vinden waar men van plan is grootschalig te bouwen, voor het karretje van de natuurbescherming te spannen. Want wat was het ontzettend áardig van hem om de verkeerde zuinigheid van het Rijk aan te klagen en te wijzen op de verplichtingen die voortvloeien uit het natuurbeleid en m.n. de aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Maar wat er bij nader inzien in het interview gebeurt, is precies het omgekeerde. De sluwe vos en straatvechter Duivesteijn poseert slechts met zijn pleidooi voor de natuurinvesteringen om zijn megalomane bouwplannen, nog wel buitendijks **in** het IJmeer, een zweem van redelijkheid te geven. Een sterk staaltje verleidingskunst.

Duivesteijn laat zijn ecologische masker tijdens een moment van onoplettendheid echter even zakken als hij er nog maar weer eens over klaagt dat het Markermeer überhaupt als Natura 2000 gebied is aangewezen (“Dat is een twijfelachtige aanwijzing. (...) Iedereen weet dat het IJmeer en het Markermeer een desolaat watermilieu hebben.”) Inderdaad, toen die aanwijzing er kwam ging er een siddering van afschuw door de lieden die het almachtige Nederlandse complex van bankiers, bouwers en bestuurders vormen. En Duivesteijn zit er duidelijk mee, en wil best meehelpen om voor het ecologisch herstelplan een paar miljoen extra uit de staatskas te putten, als het maar niet de schaalessprong van Almere in de weg zit. Hij kan niet anders, want hij zit gelukkig klem.

Na de wateroverlast van 1995 in het rivierengebied en de periode 1998-2001 met wateroverlast in de polders had zich het paradigma gevestigd dat buitendijks en in lage polders bouwen helemaal niet meer moest gebeuren. Het kwam zelfs terecht in het Nationaal Bestuursaccorder Water. De streepjespakken moesten er bijna van hyperventileren en lieten het er niet bij zitten. Aanhakend aan de Fortuyn-revolte, wat voornamelijk een vastgoedrevolte was, en harde druk uitoefenend op de liberale minister mevrouw Dekker hervormde de Nederlandse ruimtelijke ordening (de Nota Ruimte) bliksemsnel en wel zodanig dat het idee weer postvatte dat “ontwikkelingen” niet door die vervelende natuur onmogelijk moeten worden gemaakt. “Stel je voor, als wij ergens willen bouwen, dan bouwen wij daar, wij kunnen ons niet permitteren ons door de natuur de voet dwars te laten zetten.” Dat is nu de lijn, inclusief het omslaan van de ermee verbonden extra bouwkosten over alle belastingbetalers. Het staat keihard in het Nationaal Waterplan. Het tamelijk neutrale advies van de Deltacommissie is meteen ondergeschikt gemaakt aan de bouwbelangen.

Een van Duivesteijns steunzolen, de architect Winy Maas die van hem een ontwerp mag maken van een grote brug tussen Amsterdam en Almere, voorzichtig begroot op 5 miljard Euro, liet zich onlangs in het Delfts universiteitsblad Delta ontvallen dat de natuur van het IJmeer toch maar flauwekul was, “Je kunt het water niet eens drinken”, zo illustreerde hij zijn volstrekte onnozelheid en niet geheel belangeloze ongeïnteresseerdheid in ecologische zaken.

Duivesteijn's uitnodiging dat de natuurorganisaties moeten blijven meepraten over "buitendijkse ontwikkelingen" is - als het goed is - leuk geprobeerd. Maar zij kunnen er alleen maar bij verliezen. Want het is een vos die deze passie preekt.

Het is niet zonder humor dat Duivesteijn, die zich graag presenteert als een sociaal-democratische wethouder met een gezond volkshuisvestingshart, zich zo spontaan bedient van de ruimte die de neoliberale machtspolitiek van de Nota Ruimte voor hem heeft gecreëerd. Zijn sociaal-democratische kleur is erg vaal geworden. En dat geldt wel degelijk ook voor de sociale kant van deze politicus. In een discussie op Radio I met iemand van het Econ. Inst. voor de Bouw (EIB) ging hij spontaan mee met het voorstel om de bewoners van corporatiewoningen jaarlijks aan een inkomenstoets te onderwerpen. Dat zou mogelijkheden geven die vervelende "scheefwoners", mensen die veelal maar iets meer verdienen dan de overheden als doelgroep voor sociale huurwoningen aanmerken (inkomens tot 28.000 Euro), extra huur te laten betalen of - nog veel beter - de koopwoningmarkt op te jagen, regelrecht in de armen van de ontwikkelaars. Dat door het OTB via een enquête in 2005 is vastgesteld dat de scheefwoners zich helemaal geen koopwoning kunnen permitteren, is Duivesteijn al lang geen zorg meer. Spraakmakend bouwen, dat is het enige wat hem nog interesseert.

Dat de enorme bouwwoelf, die Nederland sinds 1995 teistert en verrommelt, nu echt gaat stoppen, is nog niet tot hem doorgedrongen. Toch te weinig verstand van economie, ben ik bang. De plannen voor een half miljoen woningen in de Randstad (structuurvisie Randstad 2040) en de schaa sprong van Almere waren gefundeerd op de huizenzeepbel, de steeds maar verder oplopende hypotheekschulden van de Nederlandse huishoudens, het slopen van 10- en 10-duizenden renoveerbare woningen en het verdrijven van de "scheefwoners". Ik kan mij niet voorstellen dat de natuurorganisaties denken dat het "snel en goed bouwen" in Almere de natuurdoelen dichterbij brengt, zoals Duivesteijn suggereert. Hij lijkt me toch meer het type dat aan de deur woekerpolissen verkoopt.

Jacques Schievink
Initiatiefgroep Natuurbeheer in Delft
25-01-2010

verzonden aan de redactie van Van Nature (die het doorgezonden heeft aan medewerkers van Natuurmonumenten die bij IJmeer-Markermeer betrokken zijn) en aan het gemeentebestuur van Almere.